

Мисија НДИ-а позива на благовремену имплементацију изборне технологије уочи општих избора у Босни и Херцеговини 2026. године

19.06.2026.

Сарајево, Босна и Херцеговина - Национални демократски институт (НДИ) данас је представио налазе и препоруке своје међународне мисије за процјену предизборног процеса (ПЕАМ) у Босни и Херцеговини (БиХ), истичући и могућности и изазове са којима се земља суочава уочи општих избора заказаних за 4. октобар 2026. године.

У периоду од 14. до 19. јуна 2026. године висока делегација посјетила је Сарајево, Бањалуку и Мостар како би процијенила припреме за изборе, али и шире изборно и политичко окружење и понудила практичне препоруке које би се још увијек могле имплементирати прије дана избора.

Иако су до сада имплементирани избори генерално били добро администрирани, истовремено су били оптерећени поларизујућим етничким подјелама и наводима о неправилностима од стране политичких учесника. Конкретно, дугогодишње и широко распрострањене забринутости у вези са незаконитим гласањем, неправилним бројањем гласачких листића и манипулацијом резултатима нарушиле су повјерење јавности у изборе. У таквим околностима, међу бирачима, цивилним друштвом и политичким странкама широм БиХ постоји готово универзална подршка кориштењу нових технологија на дан избора. Међутим, значајна кашњења у доношењу одлука које би омогућиле њену примјену, оставила су изборним органима скраћен временски оквир за финализацију прописа, тестирање опреме, обуку изборних службеника, едукацију бирача и изградњу повјерења међу политичким учесницима и јавношћу.

„Употреба нових технологија на дан избора има потенцијал да помогне у смањењу широко распрострањених забринутости у вези са незаконитим гласањем, неправилним бројањем гласачких листића и манипулацијом резултатима“, рекла је Тања Фајон, бивша министарка вањских и европских послова Републике Словеније и вођа делегације, истичући потребу да све државне и ентитетске институције пруже подршку Централној изборној комисији (ЦИК). „Без обзира на исход ових избора, кориштење нових технологија на дан избора може повећати повјерење

јавности у процес и резултате, што заузврат може шире ојачати демократске институције земље.“

Делегација је такође констатовала да су политичке странке и организације цивилног друштва изразиле озбиљне забринутости због недостатка информација о томе како ће нове технологије на дан избора бити имплементирани, као и због ограниченог времена које је на располагању за едукацију бирача о томе како ће оне утицати на процес гласања. Изражене су и забринутости да би нове технологије могле захтијевати измјене изгледа гласачког листића. Те потенцијалне измјене могле би довести до тога да имена кандидата буду замијењена бројевима, што би преференцијално гласање учинило збуњујућим и могло довести до тога да бирачи буду фактички ускраћени у остваривању бирачког права. Иако је вријеме ограничено, ЦИК је већ започео имплементацију нових технологија. У складу с тим Комисија би ова и друга питања требало да рјешава у консултацијама са политичким странкама и цивилним друштвом.

Делегација је додатно препознала кључну улогу коју организације цивилног друштва имају у унапређењу транспарентности, одговорности и интегритета избора, укључујући ангажовање грађанских посматрача ради процјене свих фаза процеса, спровођење кампања информисања бирача, праћење злоупотребе административних ресурса и јавних средстава, промовисање учешћа жена и младих, те праћење онлајн информисања и кампање. Међутим, саговорници су такође истакли да и даље постоје озбиљне забринутости у вези са неуједначеним и суженим простором за грађанско дјеловање, као и изазови у финансирању који нарушавају аутентично цивилно друштво.

„Цивилно друштво има кључну улогу у подршци демократском процесу. Иако су изборне власти те које спроводе изборе, транспарентни, партиципативни и одговорни избори нису могући без активног учешћа организација цивилног друштва“, рекао је Ричард Л. Клајн, НДИ директор за изборе. „За октобарске изборе, организације цивилног друштва треба да буду важан партнер изборној администрацији и политичким актерима.“

С обзиром на то да је до дана избора остало само нешто више од 100 дана, делегација је позвала све актере да се фокусирају на практичне мјере које се још могу имплементирати како би се ојачало повјерење јавности у процес, те је представила сљедеће хитне препоруке:

- Све институције на државном и ентитетском нивоу треба хитно да пруже сву потребну подршку ЦИК-у за спровођење избора и кориштење нових технологија на дан избора.
- Иако одлука у коначници припада ЦИК-у, ЦИК треба да се консултује о имплементацији нових технологија са свим политичким странкама и цивилним друштвом.
- ЦИК треба да јавности и свим изборним актерима обезбиједи јасне временске рокове за имплементацију нових технологија, да благовремено и

често ажурира информације, те да успостави платформе за континуирану сарадњу са свим политичким странкама и цивилним друштвом.

- Имајући у виду хитну потребу за свеобухватном едукацијом бирача, ЦИК, политичке странке и цивилно друштво, као и медији, треба да се укључе у кампању информисања грађана о томе како ће нове технологије утицати на гласање, бројање гласова и пренос резултата на дан избора.
- ЦИК треба да пружи детаљне информације о кориштењу нових технологија на дан избора, укључујући број бирача чији је идентитет потврђен биометријском идентификацијом и број бирача идентификованих путем ручних процедура за свако бирачко мјесто.
- ЦИК треба да поједностави и смањи захтјеве за акредитацију грађанских посматрача како би се уклониле непотребне препреке, а у складу са извјештајем специјалних извјестилаца Уједињених нација, којим се изборни посматрачи препознају као браниоци људских права.

Поред ових сажетих препорука, цјеловити извјештај садржи детаљне препоруке које треба да помогну да се осигура да сви грађани који имају право гласа могу гласати на дан избора и да се њихови гласови рачунају.

Делегацију је предводила Тања Фајон, бивша министарица вањских и европских послова Републике Словеније. Делегацију су такође чинили Карстен Ширман (Њемачка), стручњак за изборне технологије и професор рачунарских наука на ИТ Универзитету у Копенхагену; Наталиа Слепухин (Молдавија), грађанска активисткиња и извршна директорица грађанске организације Примџриа Меа (Моја градска управа); Марк Стивенс (Уједињено Краљевство), независни стручњак за изборе; Борислав Спасојевић, виши савјетник за Југоисточну Европу при Међународном републиканском институту (ИРИ); и Ричард Л. Клајн, НДИ глобални директор за изборе.

Делегација је свој рад обављала на строго нестраначкој основи, у складу са . Налази и препоруке дати су у односу на међународне и регионалне стандарде за кредибилне изборе. Делегација полази од става да избори, припадају грађанима и те да управо грађани, у коначници, одређују кредибилитет изборног процеса.

Током мисије, делегација се састала са широким спектром изборних актера у Сарајеву, Бањој Луци и Мостару, укључујући: Централну изборну комисију (ЦИК); Регулаторну агенцију за комуникације (РАК); Агенцију за заштиту личних података у Босни и Херцеговини (АЗЛП), лидере политичких странака из цијелог политичког спектра; представнике организација цивилног друштва; нестраначке грађанске посматраче избора; представнике медијске; те чланове међународне и дипломатске заједнице.

Делегација изражава захвалност свим саговорницима на времену, отворености и сарадњи током мисије. Рад делегације омогућен је финансијском подршком Националне задужбине за демократију (НЕД). Налази и препоруке представљени у овом извјештају искључиво одражавају ставове НДИ-а и чланова делегације.

###

За медијске упите на енглеском језику, молимо контактирајте Паулину Чабез Алонзо на адресу media@ndi.org . За медијске упите на босанском, хрватском или српском језику, молимо контактирајте Ненада Симовића на адресу nsimovic@ndi.org .